

„Otroků osvoboditeli!": Sémiotické obrazy Ruska v jihoslovanském obrození

Miroslav Kouba

Jihovýchodní Evropa a její národy procházely v průběhu „dlouhého“ 19. století procesem do značné míry heterogenních a asynchronních národních hnutí. Jejich pozdější interpretace mohou přiblížit zejména měnící se spektrum referenčních prostředí a s nimi spjatého souboru sémioticky nazíraných symbolů, jež se současně spolupodílely na vzniku základního hodnotového rámce obrozené společnosti v Bulharsku, Makedonii a Srbsku. Jedním z těchto témat, jež v diskurzu jihoslovanského obrození nemohou popřít charakter emocionálně zatížené kategorie, je Rusko v širokém spektru jihoslovanských reflexí. Podstata těchto symbolizovaných představ v případě Ruska historicky vycházela a také v současných sociokulturních kontextech vychází mimo jiné z aktuálního geopolitického rozložení sil, mocenské ambice příslušných představitelů přirozeně nevyjímaje.

4

Religiozita českých migrantů v Bulharsku z řad inteligence

Pavel Zeman

Češi, kteří přicházeli do Bulharska v 80. a 90. letech 19. století, představovali zajímavý fenomén v česko-bulharských vztazích. Nejen pro svou poměrně významnou početnost, oceňován je český přínos při rozvoji bulharské vědy i společenského života. Dosud málo zkoumanou stránkou pobytu Čechů v Bulharsku je skutečnost, že přicházeli do odlišného kulturního prostředí. Z prostředí tradičně římskokatolického do pravoslavného. V příspěvku se proto pokusím nahlédnout na religiozitu příchozích Čechů.

26

„Návrat domů": Rozdílné průběhy repatriačního procesu v Bosně a Hercegovině (vybrané případové studie)

Ondřej Žíla

Studie se soustředí na problematiku návratu utečenců do předválečných domovů v Bosně a Hercegovině (BaH) po skončení občanského konfliktu v zemi v letech 1992–1995. Jejím ústředním záměrem je na základě terénního šetření v jednotlivých regionech BaH typologizovat rozdílnou úspěšnost repatriačního procesu a přiblížit situaci na lokální úrovni z pohledu samotných navrátilců, tamních organizátorů repatriace, představitelů státní správy (zaměstnanců okresních úřadů) a pracovníků mezinárodních organizací. Dílčí sondy současně slouží k pokusu o vykreslení realitě se přibližující etno-demografické situace v jednotlivých regionech, a to za přispění konfrontace a komparace s dalšími prameny: s primárními zdroji a příslušnou sekundární literaturou. Jednotlivé případové studie zároveň prokazují rozdíl v prezentaci úspěchů mezinárodního společenství* v řízení procesu návratu utečenců od odlišné interpretace repatriační úspěšnosti ze strany příjemců poskytované pomoci – tedy samotných repatriantů.

34

Lévi-Straussův koncept „společností založených na domech“ a jeho aplikace ve výzkumu společností v jihovýchodní Evropě

Gabriela Fatková

V produkci českých sociálních věd se s tématem domu a bydlení setkáme pouze roztržštěně. Své stabilní místo má toto téma v rámci klasického národopisu a historické antropologie. Naopak v oblasti etnologie a antropologie se s klíčovým slovem „dům“ téměř nesetkáme, ač v zahraniční produkci se jedná o docela frekventovaný koncept. Pojem „obydlí“ se snaží interdisciplinárně uchopit například Jiří Langer s Helenou Bočkovou*. Bohužel se jim nedaří vykročit za klasické národopisné zaměření na stavební a funkční stránky obydlí. Ačkoliv v jednom místě lehce naznačují, že pro etnology může dům fungovat jako rituálně diferenciovaný prostor, ovlivňující život člověka, vrací se ve zbytku textu zpět na bezpečně známé pole materiálních a funkčních stránek obydlí. Zde se pokusíme představit, jak o domu uvažuje etnologie za západ od české provenience, konkrétně francouzský strukturalistický etnolog Claude Lévi-Strauss.

50

Bibliografický soupis českých a slovenských prací o Vojvodovu, české krajanské obci v Bulharsku (do r. 2013)

Marek Jakoubek

Vojvodovo, obec nacházející se v severozápadním Bulharsku, která byla v letech 1900–1950 obývána českou krajanskou komunitou, se od přelomu století těší nebývalému zájmu, a to jak ze strany veřejnosti odborné, tak i laické. Ve sféře akademické je kromě několika desítek studií nejvýraznějším výrazem tohoto zájmu sedm monografií; v rovině tvorby laické, jejímiž předními konzumenty i producenty jsou zcela pochopitelně především samotní bývalí obyvatelé Vojvodova a jejich potomci, zaujímají zcela nepochybnou vůdčí pozici internetové stránky www.vojvodovo.cz, tedy stránky věnované „obcím Vojvodovo a Belinci, jejich obyvatelům, předkům a jejich potomkům.“

62

Fatos Kongoli: Iluze v zásuvce

z albánštiny přeložila Hana Tomková

S traumatem z hodžovské diktatury, kterou trpěli buď osobně, nebo pocítili její dopad na své rodiny, se dosud vyrovnává mnoho soudobých albánských spisovatelů. Jedním z přímých svědků tohoto období je i Fatos Kongoli (nar. 1944 v Elbasanu).

78

Výzva poezie

Eliška Papcunová a Mateja Kosi

82

Symposium Balcanicum počtvrté

Jitka Zalabáková

86

„Jako staromilec se na Balkáně nejlépe cítím v malých zapadlých obcích.“

rozhovor s doc. PhDr. Václavem Štěpánkem, Ph.D.

88